

Onderwijsindicatiestelling van slechthorende kinderen

1. De indicatiestelling van slechthorende kinderen
2. Casuïstiek

Annemiek Voor in 't Holt – Lectoraat Dovenstudies

Korte introductie

Lectoraat Dovenstudies

Start: november 2007

Dr. Beppie van den
Bogaerde (lector)

Kenniskring 6 leden

Onderzoeksprogramma

- Zorgbehoefte oudere doven
- Lexicon Gebarentaal
- Lexicon Dovencultuur
- Inclusie slechthorende kinderen

Indicatiestelling voor slechthorende kinderen

1. Ontwikkelingen
2. Hoeveel SH- indicaties?
3. Positie slechthorende leerlingen
4. Indicatiecriteria en procedure
5. Casuïstiek
6. Discussie / vragen

Ontwikkelingen

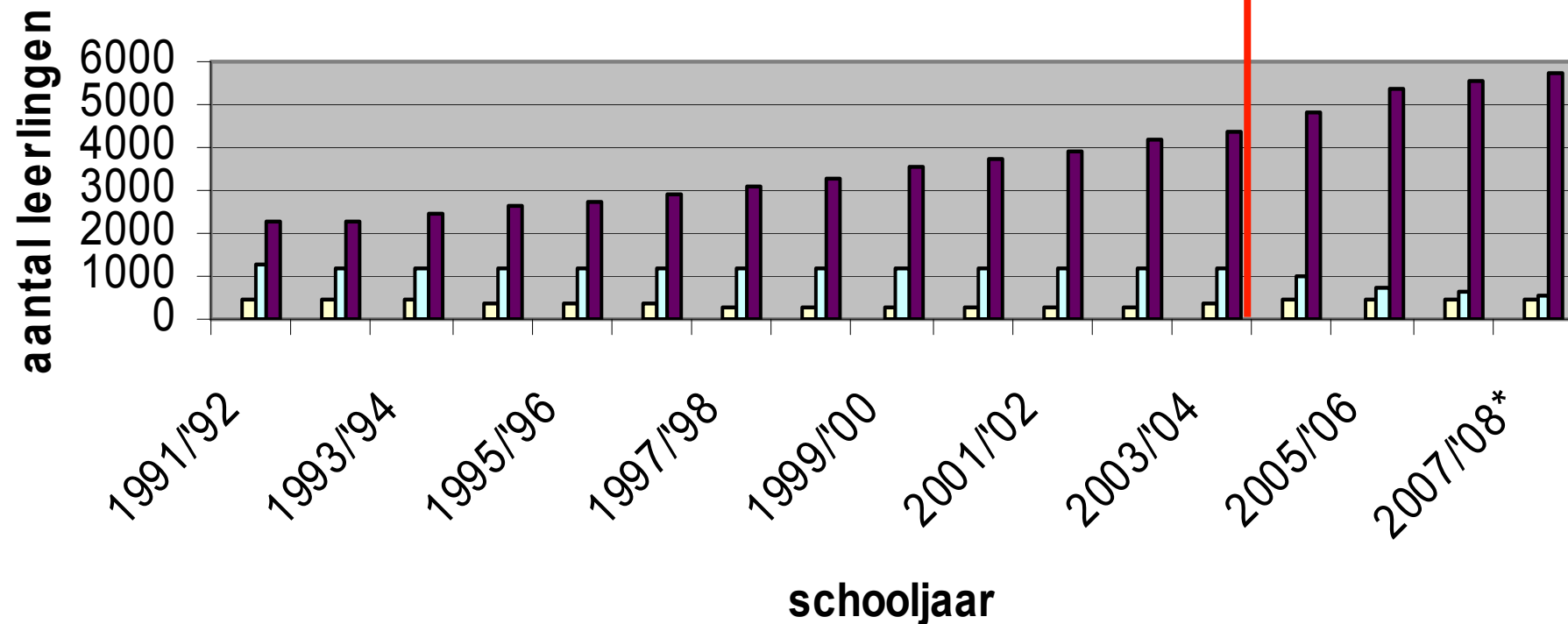
- 1998: Wet op de Expertise Centra (WEC)
- 2004: Leerling Gebonden Financiering (LGF)
- Groei rugzakaanvragen
- Aanscherping criteria
- Nieuwe criteria voor geboden zorg en zorgstructuur
- Nieuwe eisen aan indicatiedossier
- Afname indicaties SH

Dove, slechthorende en ESM indicaties in de basisschoolleeftijd (SO)

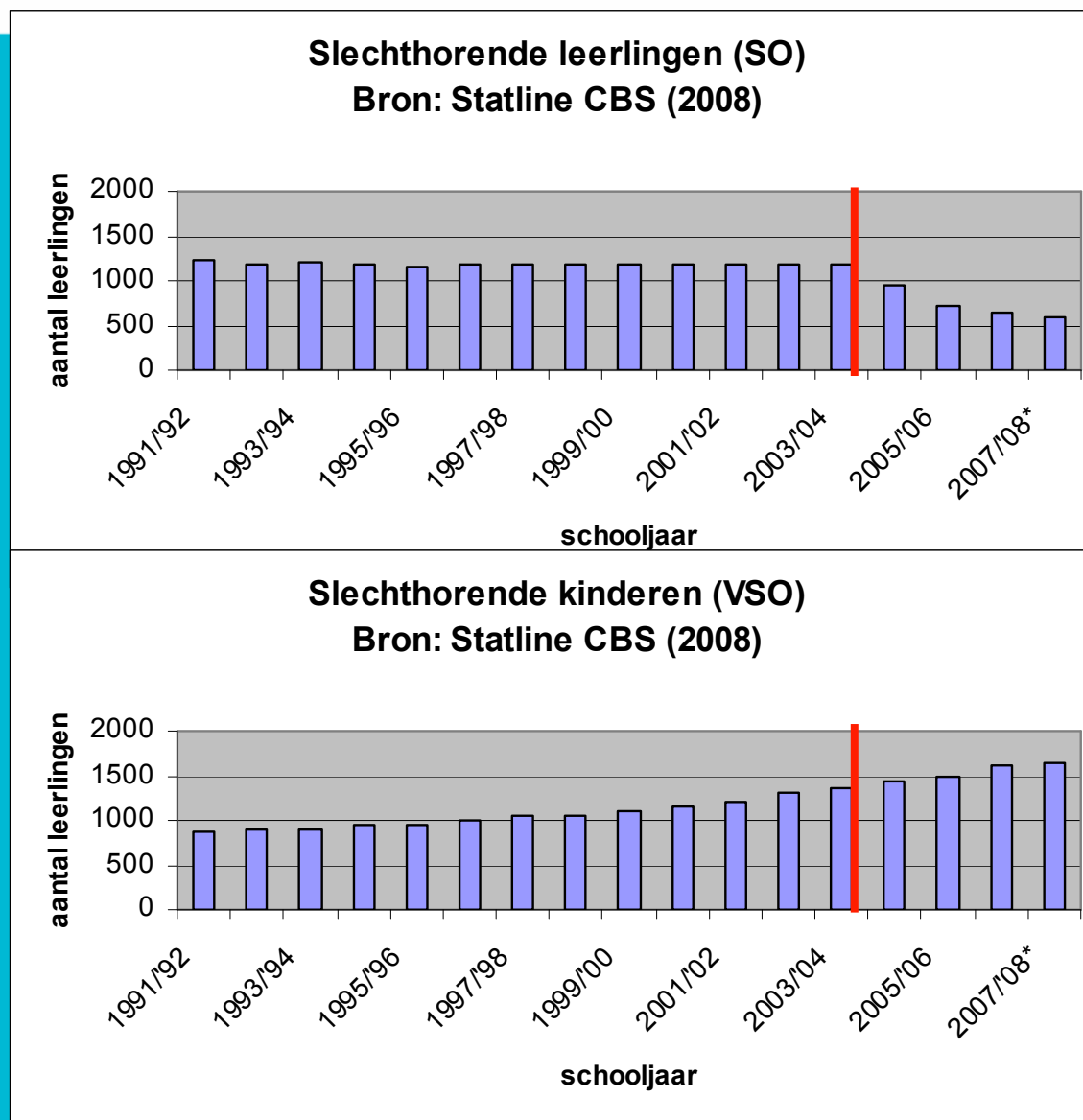

Dove, slechthorende en ESM leerlingen in SO

Bron: STATline, CBS (2008)

SH indicaties in SO en VSO

SO
(SH)

VSO
(SH
+
ESM)

Slechthorende kinderen in 2009

Opgave SIMEA schooljaar 2008 – 2009 (teldatum oktober 2008)

513 slechthorende leerlingen in SO

1228 slechthorende leerlingen in PO met AB

Totaal:

1741 kinderen met een indicatie 'slechthorend'

Situatie van slechthorende leerlingen

- De groep slechthorende leerlingen met indicatie wordt kleiner
- Minder slechthorende kinderen ontvangen gespecialiseerde begeleiding
- Expertise 'slechthorend' staat onder druk
- Gevolg: wetgeving die als doel had de participatie te bevorderen lijkt de positie van slechthorende leerlingen te verslechteren

Sociaal economische positie van slechthorenden

- De maatschappelijke positie en arbeidsmarktsituatie van veel slechthorenden is slecht
- In lager beroepsniveau oververtegenwoordiging van slechthorenden
- Arbeidsparticipatie mensen met auditieve handicaps $\pm 50\%$
- *“Het beeld ontstaat dat de mensen met een gehoorbeperking van alle mensen met een beperking de slechtste arbeidspositie hebben”*

(Bron: Sociaal en Cultureel Planbureau; de Klerk, 2007)

Indicatiecriteria 'slechthorend'

Gehoorverlies > 35 dB beste oor

Gehoorverlies < 80 dB beste oor

Of een groter / kleiner gehoorverlies

maar: slechthorend functionerend

Zoals mogelijk kan zijn bij:

- cochleaire implantatie

- auditieve neuropathie

- permanente geleidingsverliezen

Gehoorverlies + ...

- spraakontwikkeling / taalontwikkeling
  - communicatieve ontwikkeling/redzaamheid
  - sociaal/emotionele ontwikkeling
  - cognitieve ontwikkeling
  - schoolse vaardigheden
  - co-morbiditeit
- èn:**
- onvoldoende zorgstructuur reguliere school
  - half jaar geboden hulp door school + samenwerkingsverband
  - besproken in permanente commissie leerlingzorg

Maar:

*“Indien de geboden zorg onvoldoende effect heeft gehad, **of zal kunnen hebben**”*

De zorginstantie (zoals AC) moet in deze gevallen onderbouwen waaruit dit blijkt

WEC-raad (2008), Wijziging indicatiecriteria LGF

Soms: aanvullende motivering nodig

- Bijzondere gezinsomstandigheden
- Wisseling van school
- Overgang naar voortgezet onderwijs
- Andere verzwarende omstandigheden
- Combinatie van handicaps die niet expliciet in de criteria vermeld staat (bijv. visusproblemen, ASS, sensomotorische problematiek)
- Progressieve aandoening die nog niet aan de criteria voldoet, maar die op termijn wel aan de criteria zal voldoen en waar nu al begeleiding bij noodzakelijk is

Beredeneerde afwijking van criteria:

- Een kind voldoet niet volledig aan alle criteria
- Er is wel sprake van aantoonbare problematiek gekoppeld aan het gehoorverlies
- Deze problematiek kan niet door de reguliere zorgstructuur van de school voldoende begeleid worden
- Indicatie d.m.v. beredeneerde afwijking of d.m.v. problematiek van gelijke zwaarte
- Voeg een extra onderbouwing toe aan het dossier

Extra onderbouwen / motiveren

Naast audiogram + brief eventueel ook:

- Audiologisch deelprotocol
- Observatieverslag door AC, ouders, leerkracht of AB
- Bijvoorbeeld: CHAPS, of eigen observatie
- Beschrijf het contrast in functioneren tussen situaties in stilte en in omgevingsgeroezemoes
- Observatieverslag van de communicatieve redzaamheid, met aandacht voor verschillen tussen rustige en drukke situaties qua omgevingsgeluid / afstand / visueel contact

Bijzondere aandacht nodig voor

- Kinderen met lichte / matige gehoorverliezen
- Kinderen die weinig taalachterstand hebben
- Kinderen die naast de slechthorendheid andere problematiek hebben (concurrente comorbiditeit of cluster-comorbiditeit)
- Kinderen die het redelijk lijken te doen op school (geen aantoonbare leerachterstand)
- Kinderen met auditieve neuropathie
- Kinderen van ouders die de slechthorendheid moeizaam accepteren

Slechthorendheid gebagatelliseerd ?

Belangrijk in indicatie dossier is het onderwijskundig rapport (OKR) van de school. Kan school wel een evenwichtig beeld van de *slechthorende* leerling leveren?

Veel scholen zijn onbekend met slechthorendheid en gevolgen daarvan voor leerling en onderwijsproces

Leren herkennen wat de impact van slechthorendheid is en de omgang daarmee in de klas. Daar is specialistische begeleiding van AC en Cluster-2 nodig

Casuïstiek, casus 1

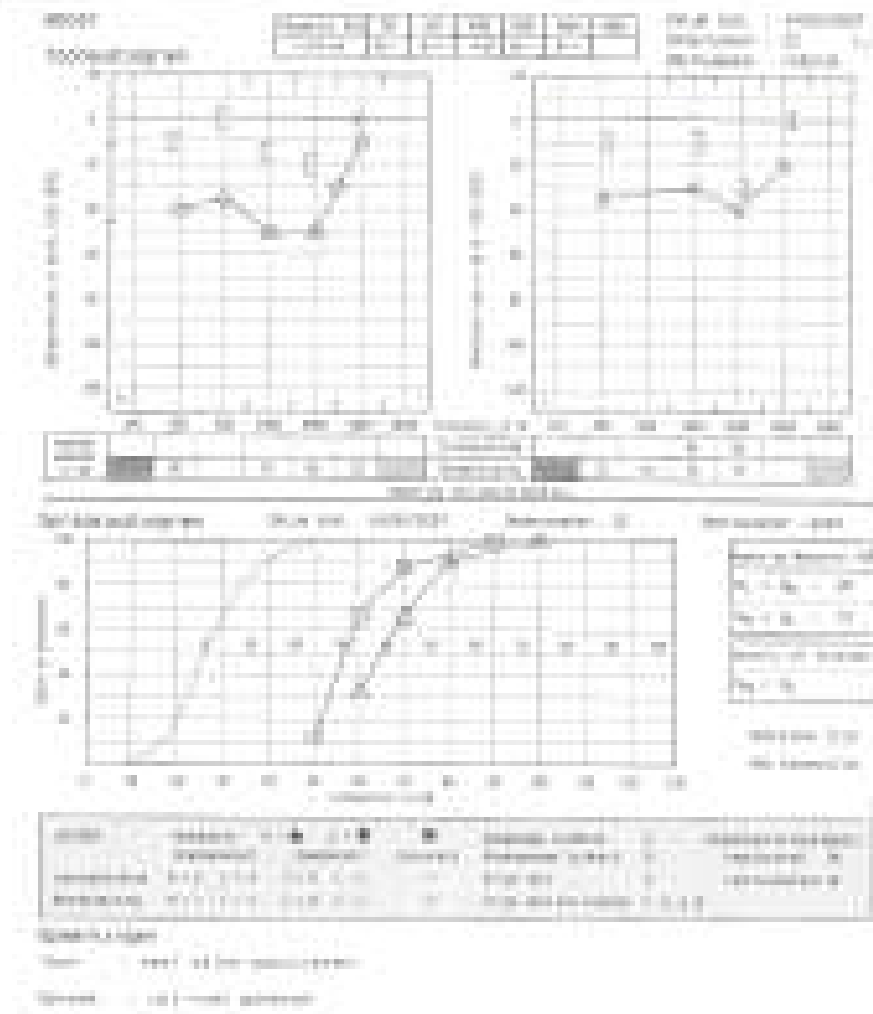
P., jongen, 14 jaar, regulier onderwijs

- matig gemengd verlies
- verlies laat onderkend, geen toestellen of solo
- ASS
- ernstige aangezichtsafwijkingen
- zit maanden thuis i.v.m. ernstig pesten op school

Ouders nooit geattendeerd de ernst/impact van de slechthorendheid bij deze combinatie van problemen en op de mogelijkheid van indicatieaanvraag

Trajectbegeleider raadt aanvraag af i.v.m. weinig kans¹⁸

Aanvraag onderbouwd met:

Audiologisch deelprotocol:

Verzwarende factoren in onderlinge samenhang besproken

Aanvullende observatie CHAPS door AB/trajectbegeleider

Indicatie meteen toegekend

Zit nu op VSO-SH

“ik word niet meer gepest”

Casus 2

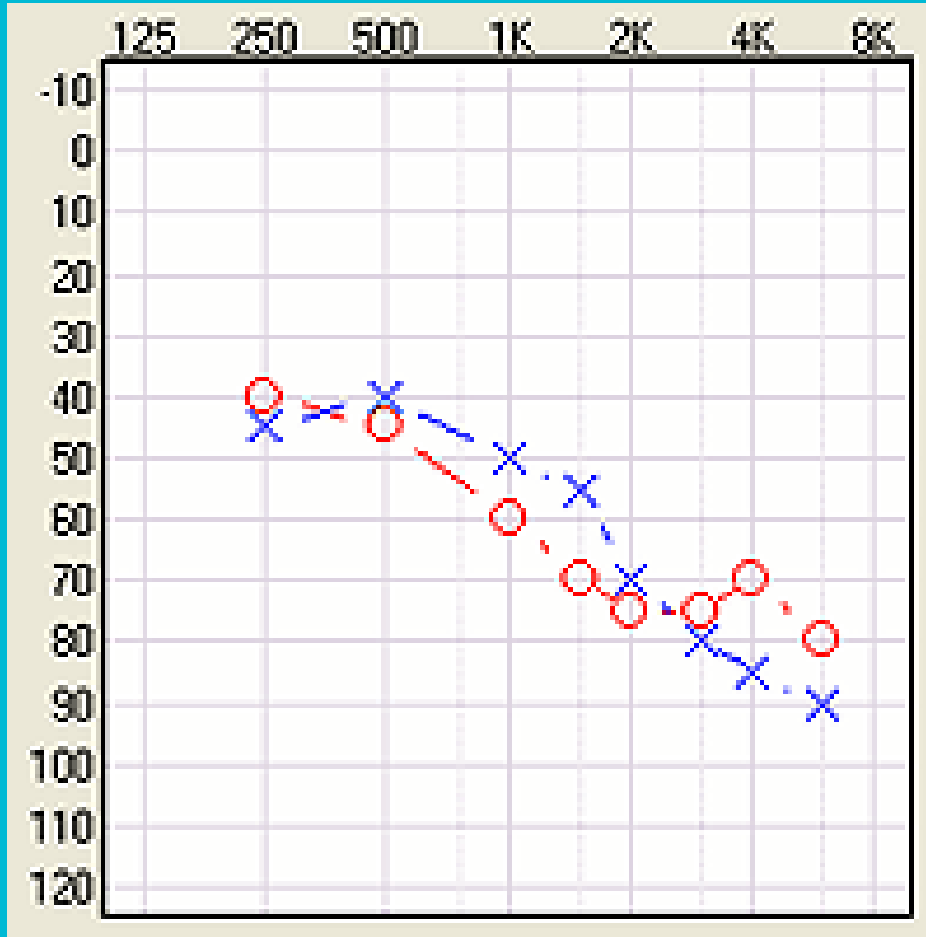
M., meisje, 11 jaar, brugklas gymnasium

- ernstig perceptief verlies, familiale doofheid, gezinsleden doof
- sociaal vaardig
- thuis: NGT / gesproken Nederlands
- toestellen beiderzijds + solo apparatuur

In groep 8 liep de indicatie-SH af

AB-er adviseerde geen herindicatie aan te vragen (i.v.m. geen leerachterstand)

Gevolgen

Elke dag uitgeput
Veel hersteltijd nodig
Stort thuis in
Onzeker in haar
contacten op school
Sterk wisselende
leerresultaten
Leert verkeerde
huiswerk
School: met de solo
verstaat ze toch
alles?

Casus 3

W, 7 ½ jaar, regulier onderwijs

- asymmetrisch perceptief verlies
- gediagnosticeerd met 7 jaar
- toestelaanpassing sinds half jaar
- forse taalachterstand
- ernstige leerachterstand
- problemen communicatieve redzaamheid (CR)

CVI: aanvraag afgewezen:

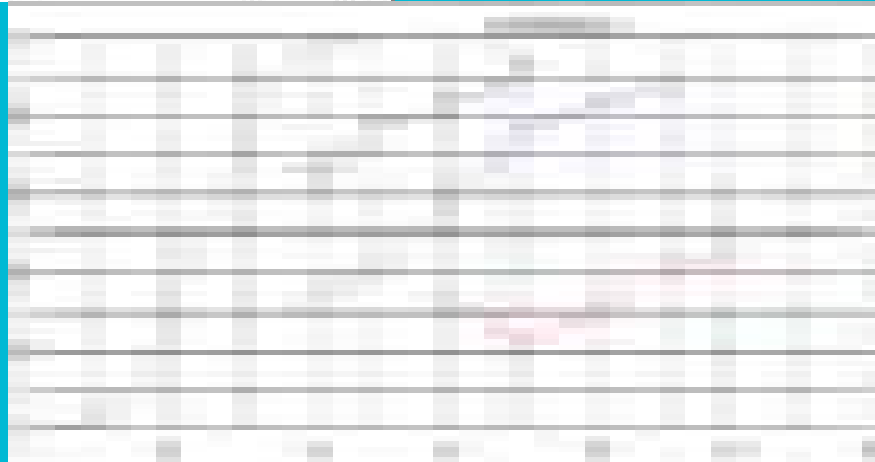
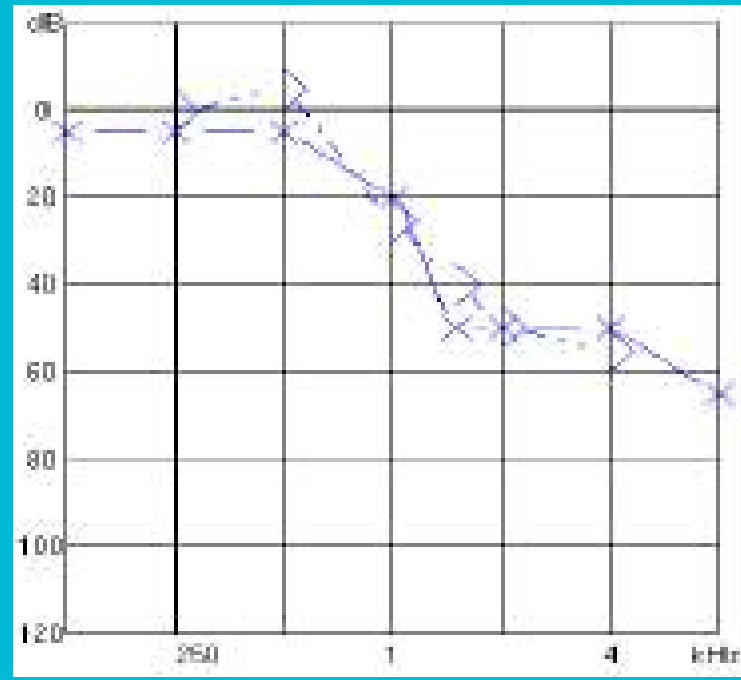
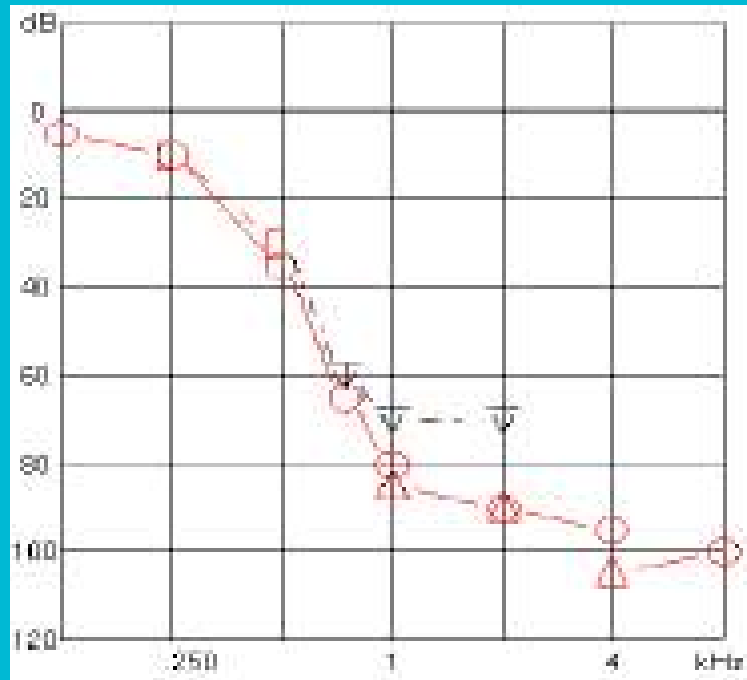
1. CR onvoldoende onderbouwd
2. te weinig op de handicap gerichte hulp (3 mnd)

Uit het bezwaarschrift:

- non-verbale signalen nodig...individueel aanspreken. Je moet hem aankijken, anders hoort hij je niet.. moeite met verstaan in rumoer; luisteren kost veel moeite. Hij schrikt als hij een vraag krijgt. Vaak blijkt achteraf dat hij het niet heeft kunnen volgen.
- beperkte woordenschat en trage verbale informatieverwerking. Talige opdrachten kosten moeite
- ... visuele ondersteuning nodig .. in de groep kan W het niet volgen ... reageert inadequaet ... miscommunicatie ... hierdoor gefrustreerd....verlegen en weinig weerbaar ...komt onvoldoende voor zichzelf op... durft niet te zeggen als iets niet lukt ... laat over zich heen lopen ... mikpunt van pesterij
- Leerkracht ziet onmacht en frustratie. Bij veel taal haakt W. af.
- ...erg onzeker in de communicatie. De verstaanbaarheid en het niet goed kunnen uiten geeft problemen. ... pikt van langere zinnen slechts gedeeltes op... hiaten in de woordenschat ²³

Na bezwaarprocedure alsnog indicatie verstrekt

Discussie / vragen

Vanuit het lectoraat Dovenstudies wordt onderzoek
voorbereid naar de indicatiestelling
van slechthorende kinderen

Wij benaderen binnenkort de Audiologische Centra

Discussie en vragen

Dank voor uw aandacht !

